

YATES, A. "The creation of Narcís Oller's La febre d'or" A: *Bulletin of Hispanic Studies*, LII, 1975

Art i Arquitectura

El Noucentisme va fer també importants aportacions en temes d'art i d'arquitectura.

FONTBONA, Francesc. "Les arts plàstiques del Noucentisme". A: *Història de la Cultura Catalana. Vol. VII. el Noucentisme 1906-1918*. Barcelona, Edicions 62, 1996, pàg.159-190

JARDÍ, Enric. *El noucentisme*. Barcelona, Aymà, 1980. 228 pàg.

Noucentisme i ciutat. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona, 1994 113 pàg.

PLANAS, M. Rosa *Enric Cristòfor Ricard, (1893-1960) gravador del Noucentisme*. Barcelona, Biblioteca de Catalunya, 1988

TARRÚS, Joan; Narcís COMADIRA. *Rafael Masó, arquitecte noucentista*. Girona, Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Demarcació de Girona, 1996. 437 pàg.

A la xarxa

El Noucentisme a és present Internet a través de l'Hiperenciclopèdia. També hi ha obres a text complet i algunes pàgines sobre autors en concret. Com a exemple de referències d'autors proposem una pàgina sobre Eugeni D'Ors.

L'Almanach dels Noucentistes

<http://cervantesvirtual.com/servlet/SirveObras/bc/90682820784500284212167660/>

Facsimil de l'*Almanach dels Noucentistes* de 1911 digitalitzat per la Biblioteca de Catalunya i la Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes. [Consulta 30 de novembre de 2001]

El moviment Noucentista

<http://ww.grec.net/cgi-bin/hecl2>

Entrada a l'Hiperenciclopèdia. [Consulta 1 de desembre de 2001]

El Noucentisme a la literatura

<http://www.grec.net/cgi-bin/hecl2>

Apartat dedicat a la literatura durant el Noucentisme a l'Hiperenciclopèdia. [Consulta 29 de novembre de 2001]

Noucentisme i avantguardisme

<http://partal.co/aelc/autors/litecat/6.html>

Pàgina de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana [Consulta 29 de novembre de 2001]

TORREGROSA, Marta; Jaume NUBIOLA *Eugenio d'Ors: el hombre y su obra*

<http://ensayo.rom.uga.edu/filosofos/spain/Ors/introd.htm>.

Una pàgina d'aquests professors de la Universitat de Navarra amb la biografia i una bibliografia molt completa de i sobre Eugeni D'Ors. [Consulta 29 de novembre de 2001]

Els "nostres" noucentistes

Alguns reusencs van fer aportacions significatives al Noucentisme, en la seva dimensió territorial, i van entendre la cultura també com a actitud i activitat política. Dels més representatius existeixen reculls bibliogràfics que ens estalvien haver de fer una tria entre la seva obra, normalment molt extensa.

Sobre Josep Iglésies.

"Bibliografia de Josep Iglésies". [1979(?)]. 117 f. Manuscrit inèdit. 1 exemplar a la Biblioteca del Centre de Lectura

FONTSERÈ, Maria. "Bibliografia de Josep Iglésies". Barcelona, 1987. Mecanoscrit inèdit. 1 exemplar a l'Institut Català de Cartografia.

Revista Catalana de geografia núm. 1. (1978) Monogràfic sobre Josep Iglésies.

Revista del Centre de Lectura. 4ª època, núm. 240. Monogràfic sobre Josep Iglésies.

Sobre Joaquim Santasusagna.

José Iglésies i Pere Anguera. *Joaquim Santasusagna: notícia bio-bibliogràfica*. Reus: l'Ajuntament, 1982. 56 pàg.

No podem deixar de citar l'obra que creiem més representativa de Santasusagna.

SANTASUSAGNA, Joaquim. *Reus i els reusencs en el renaixement de Catalunya fins al 1900*. Martorell: Gràfiques Martorell, 1949. 3ª ed. Reus, Associació d'Estudis Reusencs, 1982. 385 pàg.

Les seves obres i els seus articles periodístics, així com una interessant correspondència, la

major part inèdita, es poden consultar a la Biblioteca Joaquim Santasusagna, al Centre de Lectura.

Sobre Salvador Vilaseca.

Iglésies, Josep. "Bibliografia de Salvador Vilaseca Anguera" A: *Boletín Arqueológico*. Época IV, fasc. 133-140. Años 1976-1977. pàg. 21-34.

La seva correspondència, així com una part important de la seva biblioteca, es pot consultar al Museu Comarcal Salvador Vilaseca.

Sobre Bonaventura Vallespinosa.

Revista del Centre de Lectura. 4ª època, núm. 231. Monogràfic dedicat a l'obra literària de Bonaventura Vallespinosa.

Una part molt important de les seves traduccions es poden consultar a la Biblioteca del Centre de Lectura

Altres noucentistes, com Jaume Roig o Josep M. Prous i Vila han estat estudiats a les jornades "El Noucentisme a Reus: ideologia i literatura". Les ponències es publicaran properament.

« He estat sempre un home que ha tendit a donar una interpretació catolicoliberal a totes les decisions polítiques de l'Església, cosa que no era freqüent abans del Concili Vaticà II. Crec que aquestes característiques de ser un jesuïta liberal, català i una mica independent de pensament em va diferenciar bastant de la resta de jesuïtes, sobretot durant la postguerra. »

MIQUEL BATLLORI, QUE EL PASSAT MES DE DESEMBRE va ser distingit amb el Premi Nacional de las Letras, suma aquest guardó als molts premis que reconeixen la seva vasta obra historiogràfica, fruit de tota una vida dedicada a la investigació. El pare Batllori va atendre la *Revista del Centre de Lectura* de Reus al Centre Borja de Sant Cugat del Vallès, on resideix actualment. Als seus 92 anys continua treballant. Explica que ara està revistant els originals dels volums de les seves Obres Completes que falten per editar i que va fent cosetes, com preparar conferències i intervencions per als molts actes als quals és invitat. Conversant amb ell, un s'adona de seguida de la seva erudició i la seva lucidesa. A més d'haver escrit molts estudis històrics d'àmbits molt diferents, Batllori ha estat un testimoni d'excepció del segle XX.

-Vostè té vincles familiars amb la ciutat de Reus, veritat?

-«El meu pare era Antoni Batllori de Orovio. Els Orovio eren una família basca que van arribar a Catalunya amb càrrecs públics i militars al final del segle XVIII. A Reus es va establir durant un temps un avantpassat Orovio que es declarava biscaí, era noble fur de Biscaia. Es va casar amb una Colón de Portugal, de la qual va venir la meua àvia paterna. Aquesta branca de la família estava molt relacionada amb grans famílies històriques de Reus com les de Guillem Maria de Brocà i de Montagut, un gran historiador del dret català, i el membre número u de l'Institut d'Estudis Catalans».

-El consideren i es considera un jesuïta atípic. Què el diferencia de la majoria de jesuïtes?

-«Sobretot després de la Guerra Civil es va perdre, i es va diluir molt, aquell grup de jesuïtes autènticament catalans. I jo quedava com a representant d'un altre tipus de jesuïtes que existia abans de la Guerra Civil. En general es va anar cap en una altra tendència. Jo em considero molt universal pels interessos culturals però molt català, no només pel fet familiar, sinó de pensament. Després perquè he estat sempre un home que ha tendit a donar una interpretació catolicoliberal a totes les decisions polítiques de l'Església, cosa que no era freqüent abans del Concili Vaticà II. Crec que aquestes característiques de ser un jesuïta liberal, català i una mica independent de pensament em va diferenciar bastant de la resta de jesuïtes, sobretot durant la postguerra».

-Ha comentat en alguna ocasió que aquest tarannà personal es podria deure a la formació universitària prèvia a la seva entrada a la companyia de Jesús.

-«Més que formació jo diria la instrucció, perquè la

formació i l'educació són termes acceptables però dels quals s'ha abusat tant en temps de règims que em fa angúnia parlar de formació i l'educació perquè és una cosa que em ve imposada. En canvi, en la instrucció, un rep una sèrie d'informacions i un les accepta o no les accepta.

Vaig acabar Història i Dret. Història, la vaig acabar el juny del 1928 i Dret, l'octubre del mateix any. Tenia també una part de la secció de Lletres, però aquests estudis no els vaig acabar. Sóc doctor en filosofia i lletres, però de la branca d'història».

-I quan entra a la companyia de Jesús?

-«Vaig entrar-hi el 1928, en acabar la carrera de Dret. Jo tenia llavors 19 anys acabats de fer perquè vaig poder entrar un any abans al Batxillerat i també a la universitat. I això té avantatges i desavantatges».

-Què el va fer decidir a entrar a la Companyia de Jesús?

-«Vaig prendre la decisió després de dubtar-ne molt. Vaig fer una avaluació de valors, i dels valors humans, intel·lectuals i religiosos, em va semblar que els més importants eren els religiosos. Per això després d'una deliberació llarga -vaig tardar tres anys a decidir-me-, vaig optar per entrar-hi».

-L'any 1931, amb l'inici de la República, on es troba?

-«Després de dos anys al noviciat de Gandia, el 1930 vaig anar a estudiar humanitats a Veruela, i allí estava en proclamar-se la República. Va ser un període molt breu perquè la República es va proclamar el 14 d'abril del 1931 i ja al gener de 1932 va sortir el decret sobre l'execució de l'article 26 de la Constitució pel qual la Companyia de Jesús va quedar dissolta a Espanya. Els que encara estàvem en període d'estudis vam haver d'anar a l'estranger. En el meu cas vaig anar a Itàlia».

-Hi devia passar molt bona part de la seva vida, no?

-«Vaig ser-hi fins acabada la guerra civil espanyola, del 1932 al 1939. Però després, vaig tornar-hi el novembre del 1947 i vaig ser-hi fins al maig de 1997, quasi mig segle complet».

-Des d'allí, com va viure i seguir la Guerra Civil?

-«En un ambient molt franquista, molt de croada. Amb poca coherència amb el que la major part dels meus professors i col·legues sentien i pensaven abans del 18 de juliol del 1936. Va ser un canvi bastant radical que em va molestar molt. Em va fer veure que els valors humans i intel·lectuals comptaven molt poc en comparació amb aquella situació polític-social de l'Església».

Entrevista a Miquel Batllori

Gerard Gort

Periodista